

JURNAL LINGUISTIK Vol. 28 (1) Mei 2024 (050-061)
Kebolehbacaan Bahasa Melayu dalam Kalangan Murid Orang Asli Negrito Suku Kintak

¹Nur Anis Syafiq Zulkefli, ²Fazal Mohamed Mohamed Sultan,
³Muhammad Asytar Noor Ropiah & ⁴Nur Faqihah Hanim Muhamed Sanari

¹syafiqzulkefli23@gmail.com, ²fazal@ukm.edu.my,
³asytarmnr@gmail.com, ⁴faqihahsanari@gmail.com

*Pusat Kajian Bahasa dan Linguistik,
 Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
 Universiti Kebangsaan Malaysia*

Tarikh terima : 07 Mac 2024
Received
 Terima untuk diterbitkan : 22 April 2024
Accepted
 Tarikh terbit dalam talian : 31 Mei 2024
Published online

Abstrak

Kelemahan berbahasa Melayu dalam kalangan murid Orang Asli dikaitkan dengan tahap kebolehbacaannya. Kajian ini bertujuan untuk menilai tahap kebolehbacaan bahasa Melayu dalam kalangan murid Orang Asli Kintak dengan menggunakan soal selidik Ujian Klotz serta mengenal pasti aspek linguistik dan bukan linguistik yang mempengaruhi kebolehan membaca murid Orang Asli Kintak. Seterusnya, kajian ini juga melibatkan proses temu bual untuk mendapatkan maklumat demografi keluarga serta maklumat bukan linguistik. Seramai sepuluh orang pelajar telah dipilih untuk menjawab soal selidik Ujian Klotz tersebut. Hasil kajian mendapati bahawa faktor aspek linguistik termasuklah percampuran kod bahasa, penggunaan jenis ayat dan pembinaan ayat yang berbeza dari bahasa natif. Dari aspek bukan linguistik pula, pengkaji mendapati bahawa sosioekonomi kekeluargaan, silibus pendidikan tanpa pengkhususan serta budaya komuniti Orang Asli telah memberi impak yang besar kepada tahap kebolehbacaan murid Orang Asli Kintak. Implikasi hasil kajian ini adalah penting untuk merancang strategi pendidikan yang lebih berkesan kepada Orang Asli Kintak.

Kata kunci: kebolehbacaan bahasa Melayu, murid sekolah, Orang Asli Negrito, Kintak

Readability of the Malay Language among Students of the Orang Asli Negrito Kintak tribe
Abstract

The weakness of the Malay language among Orang Asli students is linked to the level of readability. This study aims to assess the level of readability of the Malay language among Kintak students by using the Klotz Test questionnaire and identify linguistic and non-linguistic aspects that affect the reading ability of Kintak students. Next, this study also involves an interview process to obtain family demographic information as well as non-linguistic information. A total of ten students were selected to answer the Klotz Test questionnaire. The results of the study found that the factors of linguistic aspects include language code mixing, the use of sentence types and the construction of sentences that are different from the native language. From the non-linguistic aspect, the researcher found that family socioeconomics, education syllabus without specialization and the culture of the Orang Asli community have had a great impact on the level of readability of Kintak's Orang Asli students. The implications of the results of this study are important to plan a more effective educational strategy for the Kintak people.

Keywords: readability of the Malay language, school students, Orang Asli Negrito, Kintak

1. Pengenalan

Bahasa Melayu, yang diiktiraf sebagai bahasa kebangsaan Malaysia, mempunyai kepentingan budaya dan linguistik yang penting dalam negara. Kebolehbacaan dan kefahamannya adalah faktor penting bukan sahaja untuk komunikasi yang berkesan tetapi juga untuk pemeliharaan identiti dan warisan budaya. Walau bagaimanapun, walaupun penggunaannya meluas, cabaran berterusan dalam memastikan kebolehbacaan sejagat, terutamanya dalam kalangan masyarakat Orang Asli seperti suku Kintak. Suku Kintak adalah salah satu suku kaum minoriti Orang Asli Negrato yang menetap di Semenanjung Malaysia dan penempatan mereka boleh dijumpai di Kampung Bukit Asu, Gerik, Perak (JAKOA, 2021). Dalam aspek linguistik ini, kebolehbacaan bahasa Melayu menimbulkan cabaran yang ketara. Walaupun bahasa Melayu secara rasmi diajar di sekolah dan berfungsi sebagai *lingua franca* di Malaysia, termasuk pusat bandar, kebolehcapaian dan kefahamannya di kalangan suku Kintak masih terhad. Jadi, pengkaji telah memilih pelajar suku Kintak yang bersekolah di Sekolah Kebangsaan Pahit.

Antara faktor yang menyumbang kepada cabaran yang dihadapi oleh suku Kintak dalam menghayati bahasa Melayu termasuklah bahasa Kintak itu sendiri, dengan fonetik, tatabahasa, dan perbendaharaan kata yang unik, memberikan perbezaan yang ketara dengan bahasa Melayu. Akibatnya, peralihan kepada membaca dan memahami teks Melayu boleh menjadi satu cabaran bagi kebanyakan individu suku Kintak terutamanya dalam kalangan generasi muda atau golongan yang kurang pendedahan kepada pendidikan formal. Selain itu, perhubungan antara komuniti suku Kintak sendiri memainkan peranan penting dalam membentuk penguasaan bahasa. Secara tradisinya, komunikasi lisan dan bercerita telah menjadi cara utama penyampaian ilmu dan warisan budaya dalam kalangan suku Kintak. Walaupun tradisi lisan ini memupuk ikatan perkauman yang kuat dan mengekalkan pengetahuan sejarah nenek moyang mereka, ia juga menyumbang kepada kekurangan pendedahan terhadap kemahiran bahasa bertulis, termasuk literasi bahasa Melayu.

Tambahan pula, penempatan yang didiami oleh suku Kintak juga mencerminkan jurang yang lebih luas dari aspek sumber dan infrastruktur. Hal ini dikatakan demikian kerana, penempatan suku Kintak berada di lokasi terpencil lebih-lebih lagi dengan akses terhad kepada pendidikan berkualiti menjadikannya satu halangan yang ketara kepada pembangunan celik huruf. Walaupun usaha telah dilakukan untuk mengintegrasikan pendidikan bahasa Melayu ke dalam kurikulum sekolah, keberkesanan inisiatif ini sering gagal disebabkan oleh sumber yang tidak mencukupi, latihan guru, dan perkaitan budaya.

Berdasarkan isu yang dibangkitkan di atas, jelaslah bahawa kerjasama daripada semua pihak amatlah diperlukan bagi menangani isu kebolehbacaan bahasa Melayu dalam kalangan suku Kintak dengan menggunakan pendekatan yang pelbagai. Kerjasama antara pihak berkuasa pendidikan, pemimpin masyarakat dan pakar linguistik adalah penting untuk membangunkan bahan dan metodologi pengajaran yang sensitif budaya untuk disesuaikan dengan keperluan unik dan nuansa linguistik suku Kintak. Selain itu, inisiatif yang bertujuan untuk menggalakkan dwibahasa dan biliterasi, di samping menghormati integriti bahasa Orang Asli, boleh memperkasakan komuniti suku Kintak untuk menguasai kedua-dua bahasa, bahasa Kintak dan bahasa Melayu dengan yakin dan fasih.

2. Sorotan Literatur

Terdapat banyak penyelidikan di luar negara dalam bidang kebolehbacaan ini. Kajian mengenai kebolehbacaan ini bukan sahaja meliputi bidang pendidikan tetapi juga digunakan dalam bidang perniagaan, undang-undang dan perubatan (Fry, 1986). Dalam bidang pendidikan, kajian tentang kebolehbacaan telah dijalankan terutamanya dengan kebolehan membaca sebagai kriteria penting dalam pemilihan buku teks. Banyak kajian menunjukkan bahawa kebolehbacaan dokumen mempunyai perkaitan dengan kebolehbacaan pelajar dan kejayaan mereka dalam peperiksaan.

Pemilihan buku teks di Malaysia ditentukan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia melalui Jabatan Buku Teks. Namun begitu, banyak kajian telah membuktikan bahawa penggunaan formula kebolehbacaan merupakan kriteria untuk memilih buku teks yang boleh dipercayai. Spadorcia (2000)

telah menyelidik tahap perkataan, tahap ayat, dan tahap ayat buku untuk pembaca dewasa sebagai bahan model interaktif untuk pemahaman bacaan. Kajian oleh Reed (1988,) yang bertajuk *An Analysis of Reading Level of Students and Readability Levels of Textbook at Selected Junior Colleges in the State of Alabama*, mengkaji tahap kebolehbacaan 30 buah buku teks yang digunakan oleh pelajar-pelajar di lima buah kolej. Dalam kajian ini formula kebolehbacaan Fry digunakan untuk menentukan tahap kesukaran buku. Dapatan kajian beliau melaporkan purata tahap kebolehbacaan bahan ialah 13.93 iaitu tahap bacaan pelajar antara umur 9 hingga 17 tahun. Selain itu, 708 buku-buku yang dikaji sesuai untuk tahap kolej. Beliau juga mencadangkan formula kebolehbacaan sebagai salah satu kriteria pemilihan buku teks.

Tambahan pula, dua penyelidik, iaitu Durham dan Field (1982), menunjukkan kesan kebolehbacaan terhadap prestasi pelajar dalam mata pelajaran Matematik dan Sains. Kajian Durham bertujuan untuk melihat kesan kebolehbacaan bahan matematik terhadap tahap pencapaian pelajar dalam matematik. Instrumen yang digunakan adalah satu bahan bacaan matematik yang ditulis dalam tiga tahap kebolehbacaan berbeza. Bahan-bahan ini kemudiannya diedarkan kepada tiga kumpulan yang dipilih secara rawak. Pelajar kemudiannya menerima satu ujian pra dan ujian pasca yang berkaitan dengan topik yang diberikan. Keputusan yang diperolehnya menunjukkan bahawa kumpulan pelajar yang menerima bahan dengan tahap kebolehbacaan yang paling rendah mendapat markah yang lebih tinggi jika hendak dibandingkan dengan dua kumpulan yang lain. Kajian yang seakan-akan sama juga telah dijalankan oleh Bankston (1975). Kajian Durham dan Bankston menggunakan kaedah dan prosedur kajian yang sama, cuma responden sahaja yang berbeza. Keputusan yang diperolehi adalah serupa, iaitu terdapat hubungan yang signifikan antara kebolehbacaan dokumen dengan prestasi individu. Kajian ini serupa dengan kajian Field (1982) yang mendapati keputusan pelajar sains dipengaruhi oleh kebolehbacaan buku teks bacaan.

Johnson's Kaylan (1980) telah mengkaji pengaruh kekerapan perkataan, panjang ayat dan ayat struktur kepada keupayaan membaca petikan dalam dua buku teks sekolah menengah. Kajian ini bertujuan untuk menentukan apakah faktor yang mempengaruhi kebolehbacaan petikan 1,000 patah perkataan dalam buku teks. Kedua-dua kandungan petikan tetap sama. Dua contoh perenggan bertajuk Sel dan Komputer kemudiannya ditulis semula menggunakan tahap kebolehbacaan yang berbeza dengan memendekkan ayat, menggunakan perkataan biasa dan ayat pendek. Pertama, responden diberi petikan yang tidak mengalami pengubahsuaian dan diminta untuk membaca dan menjawab soalan pemahaman yang berkaitan dengan petikan yang dibaca. Selepas seminggu, responden menerima petikan yang telah diubah suai di mana soalan tersebut perlu mereka jawab. Hasil kajian menunjukkan perenggan Sel yang ditulis semula menggunakan gabungan ayat pendek dan perkataan biasa lebih mudah dibaca dan difahami. Walau bagaimanapun, perenggan untuk Komputer lebih mudah untuk dijawab apabila perenggan tersebut diubah suai dengan menulis semula struktur ayat menggunakan ayat pendek.

Seterusnya, Weisenmiller (1999) telah mengkaji kebolehbacaan penulisan pada skrin komputer. Beliau mengkaji kesan empat jenis fon terhadap kelajuan membaca dan kefahaman pembaca. Hasilnya, tidak hubungan yang signifikan antara kelajuan membaca dan kefahaman membaca apabila menggunakan empat jenis fon. Hugo (1999) juga mengkaji kebolehbacaan arahan pelepasan jabatan kecemasan hospital untuk pesakit. Untuk menjalankan kajian itu, Hugo menerima panduan bertulis mengenai dua penyakit biasa daripada 31 jabatan kecemasan di hospital di Connecticut. Perbandingan panduan yang dikumpul dengan tahap pemahaman bacaan kebangsaan menunjukkan bahawa panduan itu ditulis untuk gred 6.3 hingga 6.9 dengan purata 25.6% melebihi tahap bacaan peringkat kebangsaan. Balachandran (1997) mengkaji piawai kebolehbacaan laporan berita. Kajian ini bertujuan untuk mengukur kebolehbacaan surat berita. Sebanyak 51 petikan 100 perkataan daripada 24 badan profesional telah dianalisis menggunakan formula kebolehbacaan Flesch dan Gunning Fox. Hasilnya, beliau mendapati bahawa kesemua surat berita mempunyai kebolehbacaan yang tinggi.

Pengkaji tempatan Khadijah Rohani (1982) telah mengemukakan formula kebolehbacaan yang boleh digunakan untuk menentukan indeks kebolehbacaan teks Melayu. Kajian beliau memberikan 10 pemboleh ubah bebas iaitu sama ada perkataan mempunyai satu suku kata atau tidak, bilangan perkataan lebih daripada tiga suku kata, bilangan awalan, bilangan akhiran, bilangan perkataan Inggeris, jumlah

bilangan perkataan dalam ayat, bilangan ayat berlapis ayat berlapis, bilangan kata ganti nama diri, dan bilangan suku kata dalam 100 patah perkataan, Untuk mewujudkan formula kebolehbacaan, dua jenis prosedur statistik digunakan, iaitu analisis faktor dan sebagai langkah regresi. Mat Jizat Abdol (1991) mengkaji penilaian bahan bacaan dari sudut kebolehbacaan dan kesesuaian dengan kebolehan pelajar. Kajian ini pertama kali melaporkan bahawa terdapat perbezaan yang signifikan dalam profil asas membaca dalam kalangan pelajar di KBSR gred A, B dan C tahun dua di sekolah kawasan Hulu Langat. Kajian ini telah merungkaikan penguasaan murid dalam mengenal, mengeja dan menggunakan kosa kata yang terdapat dalam teks bahan bacaan yang digunakan.

Pengkaji tempatan seterusnya, Azhar Md. Adnan (1998) telah merungkaikan faktor-faktor yang menyumbang kepada kebolehan membaca kanak-kanak tahun satu di sekolah-sekolah rendah luar bandar di daerah Miri, Sarawak. Hasil kajiannya mendapati bahawa peranan ibu baik adalah faktor signifikan dalam perkembangan anak-anak. Kajian beliau telah mendapati bahawa perkaitan antara penglibatan ibu bapa dengan kebolehan membaca anak-anak serta tahap pengetahuan ibu bapa terhadap perkembangan penguasaan kemahiran membaca anak mereka telah menyumbang kepada faktor-faktor dalam isu yang dibangkitkan dalam kajian beliau. Hal ini dikatakan demikian kerana, penglibatan dan kesedaran ibu bapa terhadap perkembangan anak-anak adalah penting untuk menunjukkan bahawa ibu bapa memberi perhatian sepenuhnya kepada anak-anak masing-masing.

Kesimpulannya, kajian mengenai kebolehbacaan meliputi pelbagai bidang dan telah dijalankan oleh ramai pengkaji luar dan dalam negara. Dalam mengkaji kebolehbacaan murid Orang Asli, kesilapan sering berlaku apabila faktor budaya dan linguistik yang unik kepada komuniti ini diabaikan. Pengawasan ini membawa kepada bahan yang mungkin tidak relevan dari segi budaya atau menarik minat murid Orang Asli, mengakibatkan penilaian yang tidak tepat tentang kebolehan membaca mereka. Sebagai penambahbaikan kajian kebolehbacaan murid Orang Asli Kintak, pengkaji telah mengutamakan perkaitan budaya, melibatkan komuniti Orang Asli dalam proses penyelidikan, dan mengenal pasti aspek linguistik yang unik dalam bahasa Kintak. Selain itu, penyelidik harus menangani jurang sosioekonomi dan mempertimbangkan kesan tradisi lisan terhadap pemahaman bacaan.

3. Metodologi

Kajian ini telah melibatkan beberapa proses untuk mendapatkan data yang diperlukan. Pengkaji telah bekerjasama dengan guru sekolah Sekolah Kebangsaan Pahit untuk mengumpulkan pelajar darjah 5 dan darjah 6 yang berketurunan suku Kintak. Sebelum meneruskan pemerolehan data, pengkaji dan kumpulan telah menemui bual seramai 15 orang pelajar untuk membuat saringan demografi keluarga sejajar dengan keperluan kajian. Proses temu bual ini juga membolehkan pengkaji untuk mengenal pasti faktor bukan linguistik yang menyumbang kepada faktor tahap kebolehbacaan murid Orang Asli Kintak dalam bahasa Melayu. Akhirnya, hanya sepuluh orang pelajar sahaja yang dipilih disebabkan oleh ibu bapa mereka yang berasal daripada suku Kintak. Lima pelajar lagi tidak dipilih disebabkan oleh ibu bapa mereka telah berkahwin dengan suku yang lain. Selepas saringan dibuat, pelajar diberi masa untuk menjawab soal selidik soalan-soalan yang disediakan oleh pengkaji berdasarkan Ujian Klotz.

Soal selidik yang disediakan oleh pengkaji telah menerapkan ujian Klotz iaitu instrumen yang dipilih dalam penyelidikan untuk menguji kebolehbacaan teks supaya sesuai untuk umur yang ditentukan. Ujian Klotz adalah satu bentuk ujian kefahaman bacaan yang memerlukan responden untuk mengisi tempat kosong (Lesaux & Marietta, 2012). Walaupun Ujian Klotz ini digunakan untuk mengukur tahap kebolehbacaan individu, namun ianya juga sesuai untuk mengukur kemahiran berbahasa yang lain iaitu mendengar, bertutur dan menulis (Ikeda & Takeuchi, 2003). Berdasarkan sampel teks yang digunakan dalam penyelidikan, pengkaji telah memilih sampel teks yang bersesuaian mengikut umur pembaca sekolah rendah. Penggunaan sampel teks terbahagi kepada tiga: Teks I ialah himpunan contoh teks daripada buku teks Bahasa Melayu darjah satu, Teks II adalah daripada contoh teks daripada buku teks darjah tiga, dan Teks III ialah daripada contoh teks daripada buku teks darjah enam yang dikelaskan berdasarkan nilai pengelasan yang direka oleh James Rye (1982) iaitu tahap kekecewaan adalah 0% hingga 74%, 75% hingga 89%; tahap pendidikan dan 90%-100%; peringkat bebas. Setiap tahap penilaian yang diberikan memberikan indeks kebolehan membaca responden bagi setiap sampel teks dalam ujian Klotz, tahap kekecewaan bermaksud teks yang digunakan terlalu sukar

atau sukar, tahap pengajaran bermakna teks yang digunakan memberi keselesaan kepada pembaca manakala kemerdekaan merujuk kepada teks yang digunakan dengan sangat mudah dan gembira. Prosedur tersebut kemudiannya dijalankan dengan mengumpulkan responden dan membahagikan mereka kepada dua kumpulan untuk memudahkan pemantauan supaya tiada unsur peniruan dalam jawapan. Penggunaan jantina dalam kajian ini tidak dititik beratkan kerana kajian ini ingin mengkaji kebolehan membaca teks semua murid Orang Asli Negrito suku Kintak yang memberi respons tanpa mengambil kira aspek jantina, gaya hidup peribadi dan tahap pendidikan. Responden juga diingatkan supaya melengkapkan semua instrumen kajian dan soal selidik Klotz tanpa meninggalkan sebarang jurang.

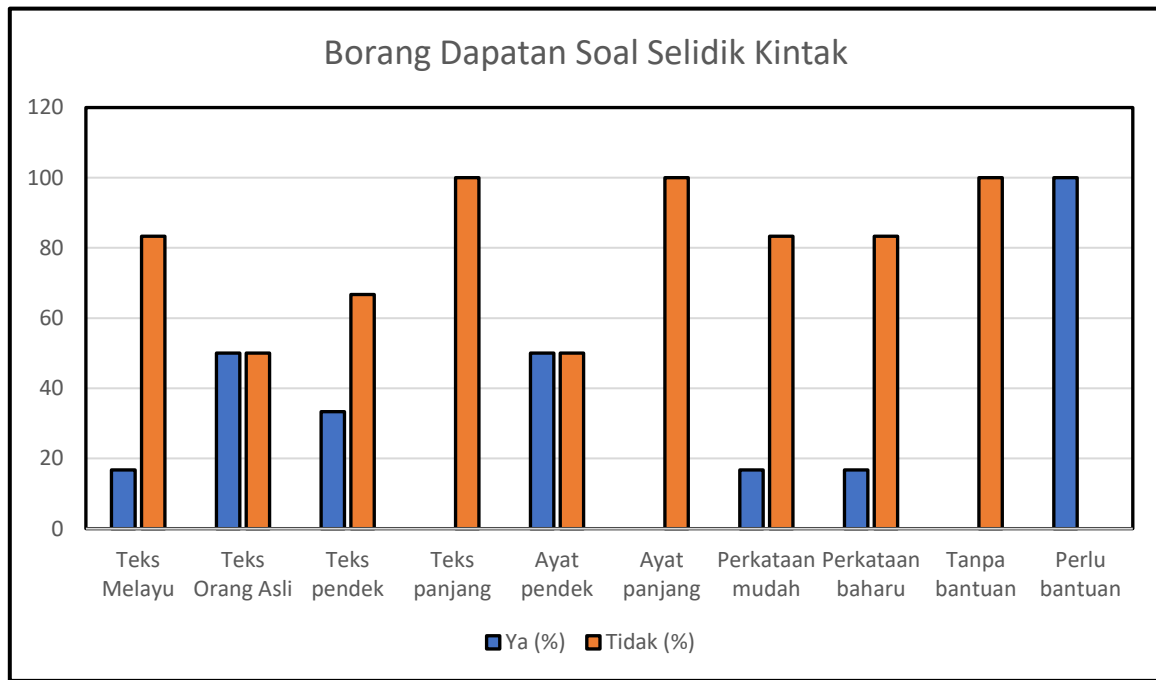
Lima komponen telah dipilih untuk membincangkan sampel teks Bahasa Melayu dan pengaruhnya terhadap kebolehbacaan teks bagi pelajar Orang Asli Negrito suku Kintak yang ditemu bual. Komponen termasuk panjang teks, panjang ayat, penggunaan bahasa teks, penggunaan perbendaharaan kata, dan alat bantu membaca yang mesti dijawab oleh semua responden. Kajian ini memfokuskan kepada responden yang berumur 12 tahun atau responden yang berada di darjah enam, kerana kajian ini ingin menganalisis kefahaman responden terhadap teks bahasa Melayu sebelum mereka melangkah ke peringkat menengah. Kajian ini juga menggunakan sampel teks daripada buku teks Bahasa Melayu darjah satu, tiga dan enam untuk menentukan tahap mudah membaca responden yang dipilih. Bilangan responden berumur 12 tahun yang tidak mencukupi juga termasuk responden berumur 11 tahun untuk mencapai konsistensi dalam analisis.

4. Dapatan Kajian dan Perbincangan

Bahagian ini akan memaparkan dapatan yang diperolehi dan perbincangan berkenaan data-data tersebut berdasarkan ujian yang dilakukan terhadap responden-responden terpilih. Perbincangan yang dilakukan juga mengambil kira beberapa faktor yang merangkumi aspek linguistik dan bukan linguistik.

4.1 Kebolehbacaan Bahasa Melayu Suku Kintak

Masyarakat Orang Asli Kintak ialah salah satu suku Orang Asli Negrito yang menetap di Gerik, Perak. Responden daripada kumpulan etnik ini juga merupakan antara bilangan responden yang paling rendah iaitu seramai enam orang yang berumur 12 tahun atau darjah 6 disebabkan oleh rekod kehadiran ke sekolah yang rendah (Anon, 2022). Oleh itu, kajian ini mengambil seramai mungkin responden termasuk pelajar darjah 5 yang hampir mencecah usia 12 tahun untuk mencapai bilangan seramai sepuluh orang. Sepuluh orang yang ditemu bual mempunyai ibu bapa berketurunan Kintak, dan kesemuanya adalah peneroka hutan mengikut profesion bapa mereka dan suri rumah mengikut profesion ibu mereka. Semua responden menggunakan bahasa Kintak sebagai bahasa pertuturan mereka di rumah. Bagi suku kaum Kintak, kajian ini mendapati kesemua responden yang dipilih mengalami kesukaran untuk mengenal pasti huruf dengan betul sehingga menyukarkan membaca teks sampel kajian dengan betul. Menurut temu bual dengan pengetua sekolah (Anon, 2022), responden Kintak mempunyai masalah buta huruf maka ujian Klotz tidak boleh digunakan untuk menentukan markah tetapi boleh dibincangkan untuk membincangkan contoh keupayaan membaca Teks oleh murid Orang Asli Kintak. Oleh itu, responden suku Kintak tidak dapat membaca sampel teks I, II dan III dengan baik. Berikut adalah gambar rajah alat pembelajaran Kintak yang terhasil:

Rajah 4.1: Dapatan Borang Soal Selidik Kaum Kintak

Hasil soal selidik menunjukkan teks Bahasa Melayu kurang digemari oleh responden Kintak (83.3%) kerana mereka tidak berupaya untuk membaca teks Bahasa Melayu dengan baik. Walau bagaimanapun, 50% responden bersetuju bahawa teks dalam bahasa Kintak lebih mudah dibaca dan 50% responden tidak bersetuju bahawa teks dalam bahasa Kintak lebih mudah dibaca. Hanya dua orang responden (33.3%) bersetuju bahawa jika teks lebih pendek mereka boleh membaca teks, manakala 100 orang responden bersetuju bahawa teks panjang bukanlah pilihan mereka untuk menjadikan teks lebih mudah dibaca. Bagi item panjang ayat, terdapat dua pihak yang bersetuju dan tidak bersetuju tentang ayat pendek, 50% bersetuju bahawa ayat pendek lebih mudah dibaca manakala 50% tidak bersetuju bahawa ayat pendek menjadikan teks lebih mudah dibaca. Walau bagaimanapun, kesemua enam responden bersetuju bahawa ayat yang panjang tidak sesuai untuk membaca teks (100%). Penggunaan perkataan baharu dan perkataan mudah, kedua-duanya mendapat 83.3% pilihan 'Tidak' oleh responden mengenai penggunaannya dalam teks yang memudahkan pembaca untuk membaca teks tersebut. Seterusnya, kesemua responden memerlukan bantuan bacaan (100%) dan memilih 'Tidak' bagi item 'Tanpa Bantuan' bagi pembacaan teks bacaan.

Kesimpulannya, responden suku kaum Kintak perlu diberikan perhatian secara penuh mengenai silibus pendidikannya terhadap komuniti Orang Asli supaya mereka tidak ketinggalan dari segi pendidikan bahasa Melayu. Meskipun sampel teks kajian yang diambil merupakan sampel daripada buku teks sekolah rendah, responden masih lagi tidak dapat membacanya dengan baik. Isu ini perlu dipandang serius kerana sampel teks yang diambil kesemuanya merupakan bahan bacaan teks bahasa Melayu sekolah rendah. Justeru, rancangan penambahbaikan buku teks Bahasa Melayu perlu dirangka bersesuaian dengan responden masyarakat Orang Asli Negrito khususnya suku Kintak.

4.2 Hubungan Kebolehbacaan Bahasa Melayu dengan Ujian Klok berdasarkan Aspek Linguistik

4.2.1 Percampuran kod bahasa

Responden kajian iaitu pelajar Orang Asli Negrito merupakan generasi yang mendapat pendidikan formal di peringkat sekolah rendah berbanding ibu bapa mereka yang sebelum ini hanya mendapat pendidikan asas Bahasa Melayu yang mencukupi untuk membaca dan berkomunikasi setiap hari berkat usaha rakyat Malaysia. Kerajaan. Kementerian Pendidikan menubuhkan Tabung Orang Asli dan Orang

Asli (KEDAP) untuk membasmi buta huruf dalam kalangan generasi sebelum Orang Asli Negrito (Zulkefli Aini et al, 2023). Pendidikan formal di peringkat rendah membolehkan pelajar yang ditemu bual, Orang Asli Negrito, menerima pengajaran formal bahasa Melayu di sekolah melalui program buku teks sekolah rendah. Namun begitu, pendidikan di sekolah tidak mencukupi kerana untuk menguasai sesuatu bahasa, pengulangan merupakan salah satu faktor untuk menguasai bahasa selain bahasa ibunda, menurut Nor Sahara Mesman et al (2023) bahawa penguasaan kosa kata bahasa Melayu yang diajar untuk pelajar antarabangsa, mesti dipantau rapi dan mesti diajar dalam dwibahasa.

Berdasarkan dapatan daripada responden yang terpilih, majoriti telah memilih bahasa kaum mereka sebagai bahasa perhubungan seharian. Ini memberi gambaran bahawa bahasa Kintak digunakan berulang kali dalam perbualan seharian, walaupun perbualan ini berlaku di sekolah bersama-sama. Data ini memberikan maklumat kepada kajian bahawa penggunaan bahasa Orang Asli semakin menjadi bahasa yang dominan dalam kehidupan pelajar Orang Asli itu sendiri. Natijahnya, penggunaan bahasa Melayu kurang dikuatkuasakan kerana responden berasa lebih selesa bercakap bahasa Kintak walaupun mereka berada dalam zon sekolah. Oleh itu, terdapat keperluan untuk menghasilkan penyelesaian yang berhemah bagi menggalakkan penggunaan bahasa Melayu dalam kalangan murid Orang Asli Negrito.

Kemahiran menguasai dua bahasa sekaligus adalah satu inisiatif terbaik untuk membantu pelajar yang ingin mempelajari bahasa Melayu sebagai bahasa kedua agar lebih mudah memahami kosa kata bahasa Melayu yang asing bagi mereka. Dalam kajian ini, percampuran kod bahasa merupakan salah satu faktor yang menyukarkan responden memahami sampel teks yang digunakan, disebabkan penggunaan bahasa Melayu secara menyeluruh dalam kelas menyebabkan responden sukar memahami teks sampel yang digunakan. Perbincangan ini turut diketengahkan oleh Patrick McConvell pada tahun 2008 tentang percampuran kod bahasa dalam kalangan kanak-kanak Orang Asli Australia. Menurutnya, percampuran bahasa itu berpunca daripada percanggahan tatabahasa dan perbendaharaan kata dua bahasa yang dituturkan oleh kanak-kanak Orang Asli menyebabkan sukar untuk menguasai bahasa Inggeris dan mereka hanya boleh menguasai bahasa Inggeris varian bahasa Kriol. Tambahan pula, penggunaan bahasa Orang Asli di rumah tanpa mengulangi kosa kata yang dipelajari di sekolah akan menyukarkan responden untuk memahami konsep kosa kata bahasa Melayu.

Berdasarkan soal selidik, kesemua responden daripada suku Kintak kesemuanya bertutur dalam bahasa Orang Asli sebagai bahasa perhubungan di tempat kediaman mereka. Perkara ini menunjukkan penggunaan bahasa Melayu hanya berlaku di peringkat sekolah dalam tempoh pengajaran dan pembelajaran (PdP). Masalah ini akan mengakibatkan penurunan penggunaan bahasa kedua iaitu bahasa Melayu dan mengakibatkan lupa atau tidak mempelajari apa yang dipelajari (Mila Vulchanova et al, 2023). Mengabaikan penggunaan bahasa kedua untuk penutur asli menjadikan bahasa kedua yang dipelajari sukar diingat, menjadikannya lebih sukar bagi penutur untuk menguasai bahasa tersebut. Di sebalik penggabungan kod linguistik, proses ini hanya berlaku dalam kalangan responden lain yang lebih gemar menggunakan bahasa ibunda mereka iaitu bahasa Orang Asli berbanding menggunakan bahasa Melayu. Ini juga terbukti daripada hasil kajian, perkara pertama menjelaskan bahawa mereka lebih gemar membaca teks dalam bahasa mereka sendiri daripada dalam bahasa Melayu.

4.2.2 Penggunaan jenis ayat dalam teks

Penggunaan ayat dalam bacaan memainkan peranan penting dalam menyampaikan maklumat yang perlu disampaikan kepada pembaca. Ayat yang digunakan boleh dibentuk dengan melengkapkan syarat, sebagai contoh, dalam bahasa Melayu pada asasnya memerlukan subjek dan predikat ayat. Penggunaan ayat juga bergantung kepada kandungan teks yang ingin disampaikan kepada pembaca mengikut umur mereka supaya maklumat yang ingin diberikan bersesuaian dengan topik yang boleh mereka fahami. Bagi sekolah rendah, pembahagian kandungan boleh dibahagikan kepada dua peringkat iaitu Tahap 1 dan Tahap 2, di mana kemajuan pelajar boleh dipantau secara berkala. Walau bagaimanapun, penggunaan ayat dengan kata hubung boleh menjejaskan kebolehbacaan teks sampel disebabkan oleh panjang teks yang menghubungkan dua maklumat dalam ayat yang sama. Isu ini pernah diulas oleh Joemar Minoza et al (2023) bahawa kepanjangan ayat dalam teks bacaan menyebabkan pembaca tidak

dapat memahami maklumat yang terkandung dalam teks kerana penggunaan kosa kata yang tidak biasa dibaca oleh pembaca. Disebabkan penggunaan ayat yang panjang, pembaca memerlukan lebih banyak masa untuk memahami teks kerana item kosa kata yang digunakan dalam teks mempengaruhi kualiti bacaan dan memanjangkan masa pembaca perlu membaca teks.

Berdasarkan hasil soal selidik daripada enam orang responden, soalan berkaitan ayat panjang mendapat jawapan “Tidak” tertinggi berbanding soalan lain dalam soal selidik, menimbulkan tanggapan bahawa faktor ini merupakan faktor kritikal yang perlu diberi perhatian dalam menangani isu sampel teks dalam buku teks bahasa Melayu sekolah rendah. Penggunaan ayat dalam buku teks Bahasa Melayu sekolah rendah juga menunjukkan banyak bergantung kepada ayat majmuk yang menggunakan kata hubung seperti *dan*, *atau*, *kerana*, dan *ekoran*. Sehubungan dengan itu, pembaca perlu meluangkan lebih masa untuk memahami maklumat yang hendak disampaikan dalam teks dan seterusnya mengaitkan hubungan antara ayat yang digunakan. Penggunaan teks dalam buku teks Bahasa Melayu perlu disemak semula bagi membolehkan murid Orang Asli Negrito membaca teks dalam buku teks Bahasa Melayu dengan baik tanpa mengubah kurikulum penting yang terlibat. Oleh itu, penggunaan ayat yang sesuai juga memainkan peranan penting dalam hubungan antara kebolehan membaca teks dengan dan hasil ujian Klok murid Orang Asli Negrito suku Kintak.

4.2.3 Ringkas vs Formal

Pemendekan kata merupakan salah satu unsur linguistik yang mempunyai kemampuan untuk mengeluarkan fonem dari perbendaharaan kata. Fenomena ini merupakan salah satu situasi linguistik yang membolehkan penutur mengubah bentuk fonetik perbendaharaan kata mereka untuk disebut dengan mudah dan lancar. Walau bagaimanapun, dalam masyarakat Orang Asli Negrito, bahasa mereka pada asasnya mempamerkan penguncupan perkataan atau ringkasan keseluruhan perkataan berbanding bahasa Melayu (Mohd Azmi, 2023). Umumnya, dalam setiap bahasa, penggunaan apitan adalah bertujuan untuk memberi makna baharu pada kata dasar atau mengubahnya menjadi kata kerja atau kata nama atau memberikan maklumat kala kepada ayat yang dibina (Ahamad, Nurul Adzwa, 2020). Berikut adalah contoh perbandingan bahasa Melayu dengan Orang Asli Negrito suku Kintak:

- **Bahasa Melayu:**
Saya ingin memakan nasi.
- **Bahasa Kintak:**
Yek chik nasi
Saya makan nasi
Saya ingin memakan nasi.

Berdasarkan contoh di atas, dalam bahasa Melayu, kewujudan kata kerja Bantu (KKB) “ingin” memberi maklumat tambahan kepada pendengar di mana penutur ingin menyatakan keinginan untuk “makan nasi”, berbeza dengan bahasa Kintak, penutur hanya menggunakan Subjek, Kata Kerja dan Objek (SKO) tanpa KKB, tetapi maklumat yang mereka inginkan adalah sama seperti dalam bahasa Melayu. Perbezaan ini merupakan salah satu contoh yang menggambarkan bahawa dalam bahasa Orang Asli Negrito, mereka lebih gemar merumuskan ayat-ayat yang digunakan dengan menggugurkan KKB yang berkaitan ketika bertutur dalam bahasa ibunda, tetapi apabila mempelajari bahasa Melayu, penggunaan KKB dalam ayat mengelirukan mereka, sekaligus mengganggu proses pembentukan ayat pada peringkat bentuk logik, disebabkan tabiat bahasa ibunda masyarakat Orang Asli tidak bergantung kepada KKB dalam frasa. Perubahan daripada bahasa Orang Asli kepada bahasa Melayu menyukarkan responden Orang Asli Negrito untuk memahami teks bacaan, kerana responden sudah terbiasa dengan bahasa nenek moyang mereka menyebabkan mereka mengalami kesukaran untuk memahami bentuk ayat dalam bahasa Melayu.

Kesimpulannya, faktor linguistik seperti kekurangan kata hubung, kekurangan penggunaan kata hubung, dan pemendekan struktur ayat menimbulkan tanggapan bahawa terdapat masalah struktur linguistik yang menghalang responden daripada memahami teks bahasa Melayu sepenuhnya. Soalan-

soalan yang dikemukakan adalah yang membandingkan isu perbezaan tatabahasa antara bahasa Melayu dan Orang Asli, yang turut menjejaskan pemahaman bahasa kedua bahasa Melayu secara negatif akibat tabiat pemindahan tatabahasa bahasa ibunda, bahasa murid Orang Asli Kintak yang ditemu bual. Persoalan ini turut dijawab oleh Sanjar Kurbanov Saliyevich (2023) berkenaan orang Jerman yang menggunakan bahasa Jerman sebagai bahasa ibunda mereka, sekali gus memindahkan tabiat mereka daripada bahasa ibunda mereka kepada bahasa yang dipelajari. Ini membawa kepada fenomena bahasa asing yang luar biasa di bawah pengaruh bahasa asing, gangguan berlaku pada semua peringkat bahasa, tetapi gangguan lebih banyak berlaku pada peringkat tatabahasa, menyebabkan ramai responden mengalami kesilapan pembinaan ayat dalam bahasa Jerman. Oleh itu, isu-isu ini memerlukan perhatian khusus agar faktor linguistik ini dikawal dan dirancang dengan baik.

4.3 Hubungan Kebolehbacaan Bahasa Melayu dengan Ujian Kloz berdasarkan Aspek bukan Linguistik

Faktor bukan linguistik seperti aspek sosio-ekonomi, program pendidikan dan keutamaan juga memainkan peranan penting dalam membincangkan hubungan antara kebolehbacaan sampel teks bahasa Melayu dan keputusan ujian Kloz. Dari segi sosial, persekitaran penutur membentuk penguasaan bahasanya, termasuk elemen komunikasi harian dengan keluarga, tahap pendidikan ibu bapa, dan aktiviti ekonomi keluarga. Sehubungan dengan itu, faktor bukan lisan ini perlu diterokai supaya hubungan antara keduanya dapat difahami dengan jelas.

4.3.1 Sosioekonomi kekeluargaan

Taburan populasi Orang Asli Negrito tertumpu di kawasan hutan yang sesuai untuk mereka menjalankan aktiviti seperti mengutip hasil hutan sehingga menimbulkan gelaran "*denya*", yang bermaksud dunia kepada masyarakat Orang Asli Negrito (Asmawi Ibrahim et al. , 2023). Kegiatan ekonomi pertubuhan keluarga dalam masyarakat Orang Asli Negrito yang bergantung kepada sumber hutan menyukarkan generasi induk untuk mengakses pendidikan asas di peringkat rendah, seterusnya meningkatkan kadar celik huruf generasi induk. Tambahan pula, pekerjaan ibu bapa responden yang tertumpu kepada pertanian (penoreh getah, petani, perhutanan) dan kerja rumah hanya memerlukan pengetahuan asas membaca dan menulis, menurut hasil soal selidik. Oleh itu, penggunaan bahasa Melayu di rumah dalam perhubungan harian adalah terhad kerana mereka lebih menumpukan penggunaan bahasa ibunda.

Masalah ini menjejaskan kefahaman kanak-kanak terhadap bahasa Melayu, unsur bacaan dalam teks bahasa Melayu yang hanya berlaku di sekolah dan tidak ada pengulangan di rumah. Tidak perlu ditegaskan lagi, pelajar Orang Asli Negrito tidak dapat mempelajari bahasa Melayu kerana ibu bapa mereka tidak mempunyai pendidikan asas untuk membantu responden sekiranya mereka memerlukan pertolongan semasa membaca teks dalam bahasa Melayu. Disebabkan kerja ibu bapa lebih tertumpu kepada pertanian, galakan terhadap membaca adalah kurang penting bagi mereka terhadap murid Orang Asli Negrito suku Kintak, kerana bagi mereka aktiviti ini tidak memberi kepentingan kepada sesiapa melainkan keringat mereka untuk menyumbang kepada kutipan hasil hutan atau bekerja di kebun serta ladang. Faktor ini menjelaskan mengapa kebolehbacaan teks Bahasa Melayu dengan skor "Mudah" masih sukar bagi murid Orang Asli Negrito kerana mereka tidak didedahkan dengan aktiviti membaca pasca pendidikan di sekolah. Oleh itu, kegiatan ekonomi keluarga Orang Asli Negrito yang memfokuskan aktiviti pengumpulan hasil hutan yang tidak memerlukan penguasaan asas bahasa Melayu merupakan antara faktor bukan linguistik yang menyumbang kepada kemerosotan Ujian Kloz dan hubungannya dengan kebolehbacaan sampel teks kajian.

4.3.2 Silibus pendidikan tanpa pengkhususan

Pelajar Orang Asli Negrito suku Kintak yang secara khusus menggunakan bahasa ibunda berbanding bahasa Melayu, mempunyai pemahaman yang berbeza tentang bahasa Melayu berbanding pelajar bumiputera yang menggunakan bahasa Melayu sebagai medium perhubungan harian. Namun begitu, kurikulum pendidikan yang digunakan di seluruh negara banyak menumpukan kepada pembangunan pelajar yang sudah mempunyai asas yang kukuh dalam bahasa Melayu seperti pelajar bumiputera tanpa

mengambil kira masalah-masalah yang dihadapi oleh golongan minoriti seperti Orang Asli Negrito suku Kintak. Menurut Abdull Sukor Shaari (2016), majoriti murid Orang Asli telah menguasai 3M yang

berbeza, bermain, makan dan menyanyi, yang menjadikan pembelajaran di luar bilik darjah kelihatan lebih memberi impak kepada murid Orang Asli berbanding pembelajaran dalam bilik darjah. Menurut temu bual dengan pengetua Sekolah Kebangsaan Kenering Perak, Anon (2022), pencapaian murid Orang Asli Kintak dalam aktiviti kokurikulum lebih memberangsangkan seperti memenangi pertandingan “Action Song” 2017. Jika hendak dibandingkan dengan proses pembelajaran yang berlaku dalam bilik darjah, prestasi mereka dalam sukan, kebudayaan dan aktiviti nyanyian mereka semakin baik dan lebih baik daripada keputusan akademik mereka. Sehubungan dengan itu, program pendidikan untuk pelajar orang asli Negrito mesti dibina berdasarkan 3M (bermain, makan, menyanyi), berbeza daripada kurikulum sedia ada agar dapat mengajar sifat pendidikan dengan baik kepada mereka tanpa berlaku kes ketinggalan daripada program kebangsaan. Oleh itu, satu program pendidikan khusus untuk murid Orang Asli Negrito perlu dibangunkan agar murid-murid ini mendapat pendidikan yang baik yang membolehkan mereka membaca teks bahasa Melayu dengan lebih baik.

4.3.3 Budaya sosial komuniti Orang Asli

Kebolehan membaca membantu pembaca memahami sepenuhnya teks yang dibacanya, namun kebolehbacaan teks tersebut perlu bersesuaian dengan peringkat umur pembaca agar kandungan teks tersebut bersesuaian dengan topik supaya mudah difahami oleh pembaca. Oleh itu, galakan terhadap pembacaan teks berkait rapat dengan kebolehbacaan teks kerana budaya membaca dapat membantu pembaca membaca teks dengan lancar dan baik (Abdull Sukor Shaari, 2016). Bagaimanapun, masyarakat Orang Asli Negrito di pedalaman khusus suku Kintak mengalami kesukaran mencari bahan bacaan untuk membantu responden membaca selepas tamat persekolahan. Tambahan pula, majoriti generasi ibu bapa yang dikaji tidak mementingkan pendidikan dan tidak berminat untuk mendidik murid Orang Asli Negrito kerana ibu bapa tidak memberi perhatian kepada murid Orang Asli Negrito Asli sekiranya murid Orang Asli Negrito tidak hadir ke sekolah secara berterusan (Tok Batin Rizal 2023).

Berdasarkan maklumat ini, dipercayai budaya sosial Orang Asli Negrito kurang memberi tekanan kepada pendidikan dan hanya menghadiri sesi persekolahan jika mereka mempunyai aktiviti di luar bilik darjah disebabkan oleh budaya mereka yang lebih meminati hiburan, permainan dan muzik. Oleh hal yang demikian, aktiviti yang tidak melibatkan pergerakan aktif tetapi hanya aksi statik seperti membaca dalam kelas sambil duduk mengurangkan minat responden membaca dengan tepat dan lancar sehingga menyebabkan responden sukar membaca dokumen dalam bahasa Melayu walaupun teks disusun dengan betul bersesuaian dengan tahap bacaan dan kesukaran dengan usia mereka. Justeru, bahan bacaan teks yang sesuai dan aktiviti yang melibatkan pergerakan dinamik perlu diambil kira supaya murid Orang Asli Negrito suku Kintak dapat meningkatkan keupayaan mereka menerima aktiviti membaca.

5. Kesimpulan

Berdasarkan perbincangan di atas tentang menganalisis hubungan antara kebolehbacaan sampel teks kajian dan hasil kajian melalui temu bual dan soal selidik ujian Klotz, kajian ini mengulas faktor-faktor yang berkaitan dengan hubungan linguistik antara teks dan alat kajian serta aspek bukan linguistik. Dari segi linguistik, percampuran kod bahasa, penggunaan jenis ayat dan pembinaan ayat yang berbeza dari segi tatabahasa antara Orang Asli dan Melayu asli merupakan beberapa faktor linguistik penting yang dikaitkan dengan kebolehbacaan teks alat pembelajaran dan kajian menjadi standard dan membincangkan hasil kajian ini. Perbincangan analitikal mengenai aspek linguistik membolehkan kajian masa depan mengenal pasti faktor yang boleh membantu mereka yang bertanggungjawab menulis program buku teks menyesuaikan diri dengan budaya masyarakat Orang Asli Negrito. Mengenai faktor bukan linguistik, usaha membina boleh dilakukan untuk membantu masyarakat Orang Asli Negrito dari segi sosioekonomi, menggunakan kurikulum Orang Asli yang sesuai dengan sosiobudaya yang diamalkan oleh masyarakat Orang Asli Negrito. Usaha-usaha ini kemudiannya boleh dirancang dan dilaksanakan dengan mengambil kira masyarakat bukan bumiputera, supaya kurikulum pendidikan kebangsaan dapat diterapkan secara menyeluruh kepada semua masyarakat di Malaysia.

Walaupun terdapat usaha untuk mengukur dan menilai kebolehbacaan buku teks Bahasa Melayu, baik di peringkat sekolah mahupun kolej, masih terdapat perbezaan tahap kebolehbacaan antara buku teks dan perbezaan pendapat dalam kalangan guru dan penyemak berkaitan bahan bacaan yang sesuai. Tambahan pula, didapati kriteria pemilihan buku teks boleh berbeza-beza bergantung pada konteks pendidikan, dengan sekolah berpencapaian tinggi cenderung mempunyai keperluan yang berbeza daripada sekolah berpencapaian rendah. Hasilnya, wujud keperluan untuk pemahaman yang lebih mendalam tentang bagaimana kebolehbacaan buku teks bahasa Melayu boleh mempengaruhi pemahaman dan pencapaian pelajar serta bagaimana penyemak dan guru boleh memilih buku teks yang sesuai untuk konteks pendidikan mereka. Kesimpulannya, literasi bahasa Melayu merupakan satu mata pelajaran yang pelbagai dan penting yang perlu terus diberi perhatian dan mendalami dalam sistem pendidikan Malaysia.

Penghargaan

Kajian ini biayai oleh Skim Geran Penyelidikan Fundamental (FRGS) pindaan 1 2021 yang berkod: WAB/10/UKM/02/2 dan Geran Universiti Penyelidikan (GUP) 2021 yang berkod: 063; bertujuan untuk membina pangkalan data model SLap (Scientific Language Preservation) untuk bahasa Negrito.

Rujukan

- Abd. Hadi Kudin & Karim Harun. 2017. Diglosia dan Loyalti Bahasa dalam Kalangan Masyarakat Orang Asli Semai. *Jurnal Linguistik* 21(2): 048-059.
- Abdull Sukor Shaari, Nuraini Yusoff, Mohd Izam Ghazali & Mohd Hasani Dali. 2016. Kanak-kanak minoriti Orang Asli di Malaysia: menggapai literasi bahasa Melayu. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu* 1(2): 59-70.
- Ahamad, Nurul Adzwa, Nur Farakhanna Mohd Rusli & Norfaizah Abdul Jobar. 2020. Analisis Kesalahan Imbuhan dalam Penulisan Karangan Pelajar dan Hubungan Kait Dari Segi Makna Gramatikal (Affix Errors in Essay Writing and its Relation in Terms of Meaning Based on the Concept of Grammatical Meaning). *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu* 10(1): 77-90.
- Anon. 2022. Kehadiran Murid Orang Asli Negrito suku kaum Kintak. Temu bual, 18 Ogos.
- Asmawi Ibrahim, Ramle Abdullah, Wan Nor Azilawanie Tun Ismail & Ahmed Olaitan. 2023. Strategy Formulation to Empower Indigenous Community Involvement in Cultural Ecological Tourism Of Kuala Tahan National Park. *Journal of the Malaysian Institute of Planners* 21(1): 36-47.
- Fry, E..(1986). *The varied uses of readability measurement*. International Reading Association, Philadelphia.
- Halipon. 2022. Bahasa Orang Asli Negrito suku kaum Kintak. Gerik, Perak. Temu bual, 17 Ogos
- Kurbanov, S., 2023. The Influence of L1 (German) in Learning English Language. *International Journal of Education, Social Science and Humanities* 11(3): 220-225.
- McConvell, P.. 2008. Mixed languages as outcomes of code-switching: Recent examples from Australia and their implications. *Journal of language contact* 2(1):187-212.
- Minoza, J., Sabijon, J. & Ibundas, L. C. 2023. A Stylistic Analysis of Manuel Arguilla's How My Brother Leon Brought Home a Wife. *Miñoza, J., Sabijon, J., & Ibundas, LC (2023). A Stylistic Analysis of Manuel Arguilla's How My Brother Leon Brought Home a Wife. International Journal of Linguistics Studies* 3(1): 01-08.
- Mohd Azmi. 2023. Bahasa Orang Asli Negrito suku kaum Lanoh. Gerik, Perak Temu bual, 28 Februari
- Muhamad Asytar Mohamad Noor Ropiah, Fazal Mohamed Mohamed Sultan, Nur Faqihah Hanim Muhamed Sanari & Nur Anis Syafiq Zulkefli. 2023. Struktur Sintaksis Kala pada Frasa Kerja Bahasa Bateq. *Jurnal Linguistik* 27(1): 061-079
- Nor Sahara Mesman, Nur Hidayah Rashidi, Diana Jumadi & Muhammad Fawiz Bakri. 2023. Perancangan Penguasaan Kosa Kata Bahasa Melayu Pelajar Antarabangsa Semasa Mengikuti Pembelajaran Dalam Talian. *Jurnal Dunia Pendidikan* 4(4): 301-309.
- Schmid, M. 2004. Identity and first language attrition: A historical approach. *Estudios de Sociolingüística* 5(1): 41-58.
- Tok Batin Rizal. 2023. Bahasa Orang Asli Negrito suku kaum Lanoh. Gerik, Perak. Temu bual, 28 Februari
- Vulchanova, M., Collier, J. & Vulchanov, V. 2023. Variation in first-generation L1 deictic systems: Language attrition and bilingualism effects. *International Journal of Bilingualism* 27 (1): 104-121.
- Zulkefli Aini, Abdul Ghafar Don, & Muhamad Yusuf Marlon Abdullah. 2023. Pendidikan Sebagai Faktor Pemilihan Pekerjaan dalam kalangan Remaja Orang Asli. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH)* 8(4): 1-14

Biodata Penulis

Nur Anis Syafiqah Binti Zulkefli merupakan Graduan Sarjana Linguistik di Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau terlibat secara langsung dalam pengumpulan data bagi penyelidikan lapangan berkaitan kebolehbacaan dan sintaksis.

Fazal Mohamed bin Mohamed Sultan (Ph.D) ialah seorang Profesor Madya di Program Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang pengkhususan beliau ialah sintaksis dan geolinguistik. Aktif membentangkan kertas kerja di seminar peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Beliau kini mengetuai beberapa projek UKM, Kementerian Pengajian Tinggi dan Industri.

Muhamad Asytar Bin Mohamad Noor Ropiah merupakan Graduan Sarjana Linguistik di Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau terlibat secara langsung dalam pengumpulan data bagi penyelidikan lapangan berkaitan kebolehbacaan dan sintaksis.

Nur Faqihah Hanim binti Muhamed Sanari merupakan Graduan Sarjana Linguistik di Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau terlibat secara langsung dalam pengumpulan data bagi penyelidikan lapangan berkaitan kebolehbacaan dan sintaksis.